

ادبیات عمومی و تجربی

هفته‌لق سیاسی، ادبی و علمی غزته در.

جلد: ۱

سنه: ۱ - ۱۵ جمادی الآخر ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۷ نیسان ۱۹۱۷ نومبر ۲۳

کلیت بشریه تصویرنده شرق ایله غربک فرقی

— کچن نسخه دن مابعد —

شبهه ستر (شیخ چه) موازنه سی بوزوق و مع مافیه فوق العاده بر آدم در. چونکه دیوانه لکک بو
تورلوسی. هر کسک بیایدیکی. عادی دلیک دکلدز. (ژان ژاک روسو J.J. Rousseau)
طن ایده رم مشهور (ولتر Voltaire)، رقیب اولان (ژان ژاک روسو J.J. Rousseau)
ایچون (علوی بر دیوانه در. C'est un fou sublime) دیمشدی. بو حکیم (شیخ چه) تحقیقده
دها زیاده یاقیشیق آلیز. (شیخ چه) دیمشدی. (ژان ژاک روسو J.J. Rousseau)
بعضی داهیلر واردرکه هیچ بر خصوصی کشفه موفق اولمادقلری حالده، خارجی العناده بر
(مکشف Condensateur) کیی درلر: ایچنده یاشادقلری دورک اختلاجات روحیه سی هر اکیدن
زیاده شدت و ضمیمیت ایله تحلیس ایدیورلر، و کندی وجدانلرنده تکشیف ایدیورلر. یو قابلیت
سایه سنده او (صرعه جمله لری) نه بر صورت معینه افاضه ایده بیلورلر، یصو کره اوکا بر فکر
ایله شکل افاده ویریلورلر، بو تورلو فکر لک خلق آراسنده سرعتله انتشاری و ذهنلر تحکی
بک غریب کورونمکله برابر. بک طبیعی اولویور، چونکه او اعتقاده منشأ اولان (رحیسات
مراحمه) برا کنده اوله رق. بوتون وجدانلرده ذاتاً موجوددر. (یا لک) غیر مشهور (inconscient)
بر حالده در. موضوع بحث ایشدیکم داهیلر، او نوع خیالی کندی وجدانلرنده تکشیف ایتمکله
پراکنده و مبهم. بر حالت روحیه (مشهور conscient) بر شکل افراغ لایبیلورلر. روانی
بر (محصله Resultante). صورتلرده تکرار وجدان اجتماعی یه تودیع ایتش اولقندن باشقه برشی
یایمیلورلر. بر ترنوسوز (اشعه منتشره radiations diffuses) دی اصل محراق نقطه شنده طولایوبده.
شدتی آتیریور و او سایه ده هر شیشی یاقابیلیورسه، یو ایچنسدن اولان داهیلرده حسیات عمومییه
کندی و دخلرنده طولایورلر و هر کشتی لک شکل طویوشدورده بیلورلر. (ژان ژاک روسو J.J. Rousseau)
بر (زمانه حسهاتی matada siècle) و اولدور. اوکا انجق ایشدیکم داهیلرده طولایورلر و یور
مشهور بر حالت روحیه اوله رق اوزطیه آتوبیلرلر. انجاق اولرک عقلی دیور عشیله ا بر برایتیورده
وایک بر حساس (دی یا یازون diapason) درایه ایشدیکم داهیلرده طولایورلر. (ژان ژاک روسو J.J. Rousseau)
ایشته (شیخ چه) بستم آلا دیغمه کورده بویله بر داهیلر ایدای. (ژان ژاک روسو J.J. Rousseau)

ایدیوردی؛ حتی ریاضیات و هیأت معلی، قاضی زاده و بالذات اولوغ بکدی؛ حیاتنک ایلک زمانلرنده قمرک اشکالنه عائد کوچوک بر اثر یازدی. خواجه سیله برابر سمرقند رصدخانه سنک هیأت حساباتی رؤیت واکاله چالیشیوردی؛ زیج اولوغ بک یا خود زیج کورکانی برآزده کندی مساعینیه حاضرلاندی! عمری دهها زیاده فنی تدریساته وقف ایدلشدی؛ محیطنده اسکی اجتماعی سکون آزالیوردی؛ ماوراءالنهر اداره سنی، تیمورلنک حیدلری النده فنا بحران صرعهلری کچیرمکه باشلامشدی. آرتق هر درلو تهلکه دن آزاده چالیشمق کوچدی؛ آجی بر تأثرله سمرقنده وداع ایتدی، امید و تسلی آرامق احتیاجیه کویا مکهنک قدسی حریمه صیغینه جقدی، تبریز حکمداری اوزون حسنک مسافری اولدی. فاتح زماننده بو حکومتک بر نوع سفیری صفتی ایله سیاسی بر وظیفه ایچون استانبوله کلدی؛ پادشاهک علمه احتیاجی و حرمتی واردی. زیارتنه تقدیر والتفات ایله مقابله ایتدی. کندی یاننده قالمسی حقنده کی تکلفی علی قوشچی به جاذب کوروندی. تبریزه عودتندن سوکره ۱۴۷۲ تاریخنده استانبوله اقامته باشلادی؛ فاتحک بودعوتنده، وطنک اعتلاسنه عائد اجتماعی بر وظیفه مند مجدی، بلکه astrologie ایله ده اشتغالندن فائده بکله نیوردی. اوتلق بلی سفرینه (۱۴۷۳) برابر کوتوردی، حربک نهایتی متعاقب آیا صوفیه مدرسلکنه تعیین ایتدی!

علی قوشچی، شرقک فکری حرکتلرینه ذی نفوذ بک مهم بر شخصیت کبی یاشایه مازدی، ماوراءالنهر مدینتی، معلوماته اشتیاق تمایللریله باشقه علمی تکامللره کوره نهایت بر شهاب التماعنی حائزدی؛ کندی سمرقندک فنی تلقیلری ایچون منور صوک بر تمثاله بکزه یوردی؛ بزه نسبتله یکی عرفان ساحه لرینه متوجه بر ذکی رهبر خدمتی کوردی؛ بعض چیچکار کبی خزانی متعاقب، اطرافنه دو کدیکی تخم لردن بر قاچ ذکا دها یوکسه لدی، طلبه سی اوزرنده واسع و فیضکار تأثیری بکله نیوردی، فقط یازیق که استانبوله ایکی سنه دن فضله یاشایه مادی؛ ۱۴۷۴ تاریخنده وفات ایتدی، ایوب تر به سنک حریمی جوارینه احترام ایله تودیع اولوندی!

قمرک اشکالنی حله عائد رساله سی بویوک بر ریاضی قیمتی حائز ده کلدی، «رساله فی الحساب» ی بیلدیزلر حقنده او زمانه کوره معتبر ایضاحات ایله حاضر لاشد، «رساله الحمدیه» سی بر حقوق علمی قناعتلرینی حاوی اولدنی ایچون شیمدی به قدر تحلیل ایدله لی ایدی؛ «رساله الفتحه» اسملی کتابنک بر قاچ دفعه شرحی یازلدی. مع مافیه آثارینک هیچ بری فنک کچیردیکی صفحات آراسنده مترقی بر منزل کبی یوکسک و درین مسائلی احتوائته یور. علی قوشچینک اصل مهم موفقیتنی، زیج کورکانی به عائد معاونتنده بولیورز؛ اوتنه کی آثار یله دینی ولسانه هائده تمایللرنده نسبت دهها آز شخصی انطباعاتی وار!

[دوام ایده جک]

عبد الفیاضه توفیق

قهرمانلق[*۶] یکی محاربه لرنک بک مشکل و بک قاتلانه اولان ایجاباتی، هر حالده یاقهرمانلق، یا انهزام تولید ایده جکدی. حمد اولسون قهرمانلق وجوده کتیردی. حتی او قدر تعیم ایتدی که، شیمدی آرتق خصائل ابتداییه دن عد اولونابیلیر. بک اوزون اولان تقدیرات رسمیه جدوللری کوزدن کچیریلیرسه بو خصوصده هیچ بر شبهه امکانی قالاماز. لاعلی التعین انتخاب اولونان وقایع آتی، بیکارجه امثالندن برر نمونه در:

«۱۲۲ هجری پیاده الای افرادندن، بر میرالیوزک مدافعلری ثولدورد کدن سوکره، بکرمی دشمن نفرینک مدافعه ایتدیکی بر سپره تک باشنه آتلا یوب تفنک و سونکو ضربه لر یله هپسنی قتل ایتشد. اسمنده بر کوچوک ضابط، ۸ تشرین اول ۱۹۱۴ کیجه سی اوچ نفرله دشمن مواضعنی کشفه کونده ریلعدنی، بر چاللیق آرقاسنده قرق دشمن نفرینه تصادف ایدوب اون سکزینی ثولدورمش و متباقسنی فراره مجبور ایتشد.

[*] ستامی پاشا زاده سترایی بک اقدینک بکرمی برنجی نسخه مراده کی مکتوبلرنده بحث بیوردقلری قهره در.

« دردنجی زرھلی سواری آلایندن... اونباشی، شجاعت واعتدالی سایه سنده، یالکن باشنه بر دشمن یوز باشیسیله یکریمی اوچ نفر اسیر ایتشدرد. »
 « بحریه افرادندن... برقاچ قوم طور به سی حمایه سنده، برقولی برسونکو و ضربیه سیله مفلوج اولدنی حالده یوز قدر مهاجمه قارشی آرقاداشرینک رجعتی تأمین ایتمش، و متعرضلری اشغال ایله مانعه سنه دوئمشدرد. »
 « ۳۱۹ نجی پیاده آلایندن... تک باشنه درت دشمن تلف ایتمش و سکزینی توقیف ایله متباقی اوچ نفرینی ده فرار ایتدیرمشدرد. ایکی دفعه یاره لایوب خسته خانه دن چیقنجه، برآز اعاده عافیت ایتدیکنی آکلار آکلاماز آرزوی ذاتیسیله تکرار بلوکنه عودت ایتشدرد. »

جمعیتک مزبور جاغندن کلش افراد آرد سنده بوکی افعال جلادت بی نهایتدر. قهرمانلق معین طبقاته انحصار اتمز. امثال معروضه، آره صره وقوعه کان قهرمانلقلره عائددر، فقط حرب حاضرک سپرلر ایچنده کی شرائط حیاتیه سی دائمی قهرمانلق ده الزم برحاله کتیردی. تشریات مختلفه دن طویل انمش اولان آتیده کی فقره لر، بو حیاتک استیجاب ایتدیکی شجاعتک درجه سنه معیار اولاینلیر.

اولا، ۲۹ تشرین ثانی ۱۹۱۴ تاریخلی [تقلیدر] غزته سندن مستخرج و (ایپر) محاربیه سنده سپرلر ایچنده یاشامش برضابطدن منقول اولان فقره آتیه شایان دقتدر :

« آتک یکریمی دردنجی کونی آقشامی، (ایپر) جوارنده بزی بردنبره سپرلر ایچنده آتیه آتیلر. اون اوچ کیجه واون ایکی کون ظرفنده، اون اوچنجیده ده بن یاره لایتمشدرد. تمامدیا چقورلر ایچنده، جاموز اوستنده، کیجه نک چیکار یله ایصلا انمش و حرکتسزلکدن او یوشمش قالدق؛ برطرفدن ده نه کیجه نه کوندوز، هیچ بر دقیقه دورمادن اوستمز شدتلی صورتده قورشون، شرانبل، بومبا و کله یاغیوردی. ... الوداع ای صحنه لره لایق قهرمانلق رؤیالریمز، ای مهیج آتشریمزله، آقان قاندن قیزارمش سونکو هجوملریمز! آرتق دوردیغک یرده، اشتعاللرک دومانلری ایچنده خیرلامق، کورولتولرندن صاغیر اولق، انقاض آلتنده کومونک، یاره لیلرک فریادی قییلد امدادن دیکله مک، برآرقادا شک بیننی صورتیه بیک، بر دیگرینک قولی اوککدن کچرکن کورمک، اوتیه کینی باجاقسز قالدیرمق؛ بریکنی کوکسی یاریلمش کورتورمک ایجاب ایدیوردی. »

کورمک، ایشیتمک، تیرتمک ایجاب ایتدیکی حالده قیرداماملیدی. بزی هر حالده برکون یا تیراچق اولان اجلدن اول مزارلریمز کیرمش، جهنم عذابنک محکوم کاپوسی اولمشدق. »
 موسیو [له اون بورژوا] ده سپر حیاتی شو صورتله خلاصه ایتشدی :

« سنس چیقارمادن، بر ظلمت مطلقه ایچنده، آیاقلری بوژلو طولر اوستنده، کیجه نک الک خفیف اهترزازاتی دیکله رک، اویقوسمز، سلاح آلدیه، حربیه حاضر، تولومیه حاضر اولارق اضطراره قاتلانیدورلر. کیجه لرهب تعاقب ایدیور، اولرده یوزلرجه کیلومتر اولر ایتدادند. هپ بویه تقیلد کار، امتا بر اولان، صائر ضیلماز بروضیتده دوریورلر. آمرلری ده یانلرنده، اولرده سکوت ایچنده. محاربیه باشلاخجه، آمرلری بیه کورمیورلر، ساده اولراقدن تلفونله تبلیغ ایتلمش. آمرلری تلق ایدیورلر، قورشونلر ایصلق چالیور، کله لر بردنبره باطلیور، پک بویوک و سائط تخریبیه سیزک اوستیه اینه زک. آلت راوست ایدیور. و، بورا کچنجه، نفرلر بر برینه یا قلاشیور، یکدیگرینی صایورلر. صوکره بیلایر ددی بر دقیقه شاشقینلق ایتده دن، یورولقسزین سکوت ایچنده یکیدن ترصدلرینه باشلا یورلر. آمرلر ده عینی یاپیور. و صوکره، ایرتنی کون، اردو آمرنامه سی، برقاچ یوز مترولق اراضی قازاندیران، صوک حربی نقل ایدوب، بو قهرمانانه جدالی قطعی و ساده برکله ایله خلاصه ایدرکن، هیچ کیمسه فلان طایور و آلایدن بحث اتمز، هیچ کیمسه قوماندان ایتمش و غالب کلش آمرلرک اسمی. آکلر، انقبویو کندن الک کوچوکنه قدر، ایلرندن هیچ بری، و قتاله خارقلر وجوده کتیرمک ایچون الزم عدا اولونان شو لطیف اسمی خاطرینه بیه کتیرمزدی. شان! کوسماق لوبون